

**Ομιλία στο 12^ο Ενεργειακό Συμπόσιο,
Παρασκευή, 15 Νοεμβρίου 2024, στη Λευκωσία (Royal Hall)**

Νίκος Τρυπάτσας, Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής, ΧΑΚ

Κυρίες, Κύριοι, καλημέρα σας,

Είναι με ιδιαίτερη χαρά που αποδέχθηκα την πρόσκληση για να εκπροσωπήσω το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), στο φετινό Ενεργειακό Συμπόσιο που διοργανώνουν το Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιο-Ανατολικής Ευρώπης (ENE) και η Εταιρεία Financial Media Way. Συγχαίρω τους διοργανωτές για την πρωτοβουλία τους αυτή την οποία ανέλαβαν και για φέτος, όσο και για την καθιέρωση σε ετήσια πλέον βάση του παρόντος Συμποσίου, για το σημαντικό τομέα της Ενέργειας.

Είναι πλέον καθολικά αποδεδειγμένο, ότι ο τομέας της Ενέργειας έχει ιδιαίτερη σημασία για το επιχειρηματικό περιβάλλον και την οικονομία της Κύπρου ευρύτερα και είναι θεμελιώδης, για την περαιτέρω εταιρική και οικονομική ανάπτυξη.

Το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στα θέματα της Ενέργειας, για τα οποία έχει προσαρμόσει ανάλογα και τη στρατηγική του, καθώς και αριθμό αναπτυξιακών πρωτοβουλιών του, ώστε να μπορέσει να συνδράμει στην περαιτέρω ανάπτυξη και του τομέα στην Κύπρο, καθώς και για να αξιοποιήσει συναφείς επιχειρηματικές ευκαιρίες, οι οποίες παρουσιάζονται. Ως δε θα παραθέσω πιο κάτω, το ΧΑΚ έχει διευρύνει το εύρος των παρεχόμενων προϊόντων, αγορών και υπηρεσιών του, ώστε αυτό να αντανakλά μεταξύ άλλων και στην περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα της Ενέργειας.

Συγκεκριμένα:

- Το Χρηματιστήριο κατά τα τελευταία χρόνια, με ειδική συμφωνία που συνομολόγησε με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Γεωργίας της Κυπριακής Δημοκρατίας, ανέλαβε το ρόλο του εκπαισθησιαστή των δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου που αντιστοιχούν στην Κυπριακή Δημοκρατία και τα οποία, διαπραγματεύονται στο Ευρωπαϊκό Χρηματιστήριο Ενέργειας, (στο οποίο το ΧΑΚ έχει διαπιστευθεί σχετικά, ως Μέλος του). Η μέχρι σήμερα δραστηριοποίηση του ΧΑΚ στις εργασίες αυτές κρίνεται ως ιδιαίτερα επιτυχής, με απτό θετικό πρόσημο, με ασφάλεια και επάρκεια, κάτι που έχει επιφέρει ανάλογα σημαντικά θετικά οφέλη προς τους συμβαλλόμενους.
- Το Χρηματιστήριο από τα τέλη του 2018, είναι ιδρυτικός μέτοχος του Ελληνικού Χρηματιστηρίου Ενέργειας (EXE), με ποσοστό 10%, στο μετοχικό κεφάλαιο του Χρηματιστηρίου αυτού. Το Χρηματιστήριο έκτοτε συνδράμει ουσιαστικά στην υλοποίηση των συγκροτημένων αναπτυξιακών σχεδιασμών του Χρηματιστηρίου αυτού, μέσω και της ενεργούς και παραγωγικής εκπροσώπησης του, στο Διοικητικό Συμβούλιο του EXE. Η μέχρι σήμερα δυναμική ανάπτυξη του Χρηματιστηρίου αυτού, χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα επιτυχής και αναμφίβολα η συμμετοχή του ΧΑΚ πέραν του αξιόλογου οφέλους που του έχει αποφέρει, έχει ταυτόχρονα μεταφέρει στο Χρηματιστήριο μας, σημαντικά επίπεδα τεχνογνωσίας και εμπειριών, καθώς και συνέργιες και οικονομίες κλίμακας, για την αξιοποίηση σχετικών νέων επιχειρηματικών ευκαιριών οι οποίες παρουσιάζονται.
- Το Χρηματιστήριο ακολούθως (κατά το 2019), είχε υποβάλει μαζί με τους συνεργάτες του, [το Χρηματιστήριο Αθηνών (Athexgroup) και το Χρηματιστήριο Ενέργειας (EXE)], ολοκληρωμένη πρόταση προς το Υπουργείο Ενέργειας και Εμπορίου της Κυπριακής Δημοκρατίας, για τη λειτουργία της Ανταγωνιστικής Αγοράς Ηλεκτρισμού, ως αυτή τότε δρομολογείτο προς υλοποίηση και στην Κύπρο.

- Το Χρηματιστήριο ακολούθως ανταποκρίθηκε παραγωγικά και στο κάλεσμα του Υπουργείου αυτού και του Διαχειριστή, συνομολώντας ειδική Σύμβαση με το Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, για ανάληψη εκ μέρους του ΧΑΚ, της λειτουργίας της εκκαθάρισης και της κάλυψης κινδύνου, σχετικά με τις συναλλαγές που θα εκτελούνται στην Ανταγωνιστική Αγορά Ηλεκτρισμού, όταν αυτή θα λειτουργήσει, (ως προγραμματίζεται εντός του 2025). Εκτίμηση μας είναι ότι το Χρηματιστήριο, βάσει της συσσωρευμένης εμπειρίας και τεχνογνωσίας του στα θέματα αυτά, είναι σε θέση για να συνδράμει θετικά και με επάρκεια προς εξυπηρέτηση και της Αγοράς αυτής, στα καθήκοντα που συμβατικά θα αναλάβει. Στο παρόν στάδιο, σε συνεργασία με το Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς και τους Συνεργάτες του Χρηματιστηρίου σε θέματα υλικοτεχνικής υποδομής (Χρηματιστήριο Αθηνών και Χρηματιστήριο Ενέργειας της Ελλάδος), γίνονται οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες για το έργο αυτό. Το ΧΑΚ από πλευράς του, είναι έτοιμο στο επίπεδο της προετοιμασίας για το μέρος των εργασιών που το αφορούν, κάτι που αναμένεται να διαπιστωθεί προσεχώς και στις δοκιμαστικές συνεδριάσεις των συστημάτων – υποδομής, οι οποίες θα ακολουθήσουν.
- Το Χρηματιστήριο, πρόσθετα εξέτασε με συντελεστές της Αγοράς Ενέργειας, το ενδεχόμενο συνδρομής του και σε θέματα διαπραγμάτευσης των Πιστοποιητικών Προέλευσης από την Παραγωγή Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.

Στο πλαίσιο αυτό, το Χρηματιστήριο υπέγραψε σχετικό Μνημόνιο Συνεργασίας (Μάϊος 2024) με το Ελληνικό Χρηματιστήριο Ενέργειας (EXE).

Μέσω αυτού, η όλη προσπάθεια εστιάζεται στη μελέτη υλοποίησης τρόπων για διαπραγμάτευση των Πιστοποιητικών Προέλευσης (GOs) από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπου στοχεύεται να γίνει εφικτή η αξιοποίηση πόρων από τη διάθεση τέτοιων πιστοποιητικών και η διοχέτευση τους, σε νέες

ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, (λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πόροι αυτοί διαχρονικά παραμένουν μη αξιοποιήσιμοι).

Και η πρωτοβουλία μας αυτή, εμπίπτει στην ευρύτερη στρατηγική του ΧΑΚ για την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων, αγορών, προϊόντων και υπηρεσιών του, αξιοποιώντας συνέργιες και οικονομίες κλίμακας με τους συνεργάτες του, δίνοντας έμφαση και σ' έναν ιδιαίτερα σημαντικό και διαρκώς εξελισσόμενο τομέα, αυτόν δηλαδή της Ενέργειας.

- Ένας άλλος τομέας όπου το Χρηματιστήριο μπορεί να εξυπηρετήσει τον τομέα της Ενέργειας είναι σίγουρα η δυνατότητα εισαγωγής στο Χρηματιστήριο (listing), αξιών από εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό, καθώς και μεριδίων συλλογικών σχεδίων (funds). Το Χρηματιστήριο παρέχει ένα διευρυμένο φάσμα αγορών και υπηρεσιών του, για να μπορεί να ικανοποιεί αντίστοιχες επιχειρηματικές ανάγκες της Αγοράς. Ήδη στην ΝΕΑ Αγορά του ΧΑΚ, έχουν εισαχθεί αξίες εταιρειών από την Κύπρο και το εξωτερικό στον τομέα της Ενέργειας και ειδικότερα από εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Υπενθυμίζω στο σημείο αυτό, ότι το Χρηματιστήριο προσφέρεται ως εναλλακτική και βασική πηγή χρηματοδότησης για εταιρείες που θα επιθυμούσαν, μέσω της έκδοσης μετοχών ή / και ομολόγων τους, για να αντλήσουν από στρατηγικούς επενδυτές τα απαραίτητα κεφάλαια για την περαιτέρω ανάπτυξη τους. Επισημαίνω και τη συμπληρωματική και εναλλακτική επιλογή για εισαγωγή στο Χρηματιστήριο Εταιρικών Ομολόγων και ειδικότερα των “Πράσινων Ομολόγων”, των γνωστών ως Green Bonds, τομέας ο οποίος είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στον Ευρωπαϊκό χώρο των κεφαλαιαγορών, στο σύγχρονο εταιρικό οικοσύστημα. Στην εποχή που διανύουμε, με καθολική στόχευση όλων στη βιώσιμη “πράσινη” ανάπτυξη και στα θέματα ESG, η ανάπτυξη ανάλογων χρηματοοικονομικών εργαλείων, συνιστά μία ιδιαίτερα σημαντική επιλογή και για την Κύπρο.

- Το Χρηματιστήριο, αναγνωρίζοντας συνεπώς το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν πλέον στις αγορές τα Green Bonds, έχει αλλάξει την τιμολογιακή πολιτική του, ώστε να είναι πιο ανταγωνιστική, προς ενθάρρυνση εισαγωγής τέτοιων Ομολόγων στο Χρηματιστήριο. Κατά το πρώτο τετράμηνο του 2024, έχει εισαγάγει στην Αγορά του, το πρώτο Green Bond. Σε συνάρτηση με την προοπτική αυτή, θα ήθελα να υπενθυμίσω ότι με πρωτοβουλία του ΧΑΚ, επήλθε διαφοροποίηση στο φορολογικό καθεστώς των εταιρικών Ομολόγων το 2022 για φυσικά πρόσωπα τα οποία εισάγονται σε Χρηματιστηριακή Αγορά, (από παρακράτηση φορολογίας 30% που ίσχυε στο παρελθόν στο 3% που ισχύει πλέον σήμερα), με στόχο να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη και στην Κύπρο της Αγοράς Ομολόγων.
- Συμπερασματικά λοιπόν, αναφέρω ότι σε γενικές γραμμές, το Χρηματιστήριο επιδεικνύει ουσιαστικό ενδιαφέρον για τον τομέα της Ενέργειας και η προσπάθεια του, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων, εμπειριών και τεχνογνωσίας του, εστιάζεται στο να αξιοποιεί ευκαιρίες ή / και για να συνδράμει με την τεχνογνωσία του, σε εξειδικευμένες λειτουργίες του τομέα αυτού.

Στο πλαίσιο αυτό, το Χρηματιστήριο έχει πρόσθετα υποβάλει εισηγήσεις του προς το Υπουργείο Οικονομικών για να παραχωρηθούν φορολογικά κίνητρα, με σκοπό την εισαγωγή ενός μεγαλύτερου αριθμού εταιρειών στις αγορές του ΧΑΚ, ώστε να καταστεί από τη μία πιο ελκυστική η εισαγωγή πρόσθετων εταιρειών στο ΧΑΚ κι από την άλλη, για να ενθαρρυνθεί και η αύξηση της επενδυτικής δραστηριότητας / ρευστότητας.

Σημειώνεται πρόσθετα ότι το Χρηματιστήριο, απευθύνθηκε προς το Υπουργείο Οικονομικών και πρότεινε ότι οι αγορές του θα μπορούσαν επιπλέον να αξιοποιηθούν και για το εταιρικό σχήμα που θα προκύψει, αναφορικά με το Έργο της Ηλεκτρικής Διασύνδεσης της Κύπρου. Στόχος θα μπορούσε να είναι, η παροχή αυξημένης διαφάνειας και η έλκυση νέων στρατηγικών επενδυτών στο Έργο αυτό μέσω του ΧΑΚ, γεγονός που θα προσδώσει πρόσθετη αξία, ώστε κάτι τέτοιο να αποβεί προς όφελος του Κυπριακού Δημόσιου και της οικονομίας ευρύτερα.

Μέσω της ολοκλήρωσης του σημαντικού έργου της υλοποίησης της αποκρατικοποίησης του Χρηματιστηρίου που βρίσκεται σε εξέλιξη κατά την παρούσα περίοδο, εκτιμάται ότι θα καταστεί ακόμη πιο εφικτό, μέσω και της έλευσης ενός επενδυτή – εγνωσμένου κύρους στο ΧΑΚ, για να παρέχεται ένα περαιτέρω διευρυμένο επίπεδο προϊόντων, υπηρεσιών και αγορών από το Χρηματιστήριο, σε σύγχρονη βάση. Η εξέλιξη αυτή αναμένεται να συμβάλει με ουσιαστικό τρόπο στην περαιτέρω ανάπτυξη του ΧΑΚ. Το Χρηματιστήριο, ως ένας βασικότατος, χρήσιμος αναπτυξιακός πυλώνας της οικονομίας, τόσο μέσω της δυνατότητας που παρέχεται για την ανάπτυξη των εταιρειών μέσω της άντλησης των απαραίτητων κεφαλαίων που χρειάζονται, όσο και για την έλκυση επενδύσεων, είναι σε πλεονεκτική θέση για να συνδράμει ενεργά στην κατεύθυνση αυτή. Προσφέρει δε σημαντικά ξεχωριστά χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα στους συντελεστές της αγοράς, όπως αυξημένη διαφάνεια, ευχέρεια εισόδου και εξόδου των επενδυτών στην Αγορά, δυνατότητα άντλησης νέων κεφαλαίων που απαιτούνται από εταιρικά σχήματα προς ανάπτυξη, κι' αυξημένη αναγνωρισιμότητα και κύρος στις εταιρείες, παράγοντες που θεωρούνται ως πολύ σημαντικοί για την εταιρική και την οικονομική επέκταση, σε κάθε ανεπτυγμένη οικονομία.

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρονται μέσω της χρηματιστηριακής Αγοράς, θεωρώ ότι συνιστούν ουσιαστικές συνθήκες, για να αξιολογούνται ευνοϊκά από τις επιχειρήσεις, περιλαμβανομένων οπωσδήποτε και εταιρειών του τομέα της Ενέργειας.

Μεγάλη σημασία θα είχε τέλος για την Αγορά και την οικονομία της Κύπρου, η εισαγωγή στο Χρηματιστήριο αξιών εταιρειών μεγάλων έργων - υποδομών στον τομέα της ενέργειας και του ηλεκτρισμού, ώστε οι εταιρείες αυτές να μπορέσουν να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσω της Αγοράς, καθώς και εταιρειών που δραστηριοποιούνται στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, των φωτοβολταϊκών και αιολικών πάρκων, καθώς και λοιπών συναφών μεγάλων έργων.

Ως Χρηματιστήριο, θεωρούμε συνεπώς, ότι υπάρχει σημαντική προοπτική, η οποία θα πρέπει να αξιοποιηθεί από ενδιαφερόμενες εταιρείες και επενδυτές. Το Χρηματιστήριο, θα συνεχίσει τις πρωτοβουλίες του στον τομέα αυτό και θα αξιοποιεί και στο μέλλον

ανάλογες ευκαιρίες και δεδομένα, τόσο για σκοπούς διαφοροποίησης και εμπλουτισμού του προϊόντος του, όσο κυρίως και με γνώμονα πάντοτε την εξυπηρέτηση του επιχειρείν και της οικονομίας μας ευρύτερα, προσελκύοντας αξιόλογους επενδυτές στη χώρα μας.

